

Ügyszám: NAIH/2017/1617/2/J
Ügyintéző: dr. Bíró János

Hiv. szám: XX-BJFHÁT/117/16/2017.

Dr. Molnár Zoltán úr részére
közigazgatási államtitkár

Igazságügyi Minisztérium

Budapest

Tisztelt Közigazgatási Államtitkár Úr!

A titkos információgyűjtés szabályainak új büntetőeljárás törvénnyel összefüggő, továbbá a bírósági végrehajtás során a sértettnek megítélt polgári jogi követelések kielégítési sorrendjére vonatkozó rendelkezések módosításáról szóló törvény véleményezésre megküldött tervezetéhez a következő észrevételeket teszem.

Előzetesen jelzem, hogy véleményem szerint a tervezet számos olyan módosító részletszabályt és kiegészítést tartalmaz, amelyek a hatályos törvényekhez képest pontosabban határozzák meg a bűncselekmény megelőzése céljából folytatott titkos információgyűjtés feltételeit és eljárási szabályait, ezért a személyes adatok védelmének érvényesülése szempontjából kedvezőek, ám az alábbiakban csak a korrekciós jellegű észrevételeinket és javaslatainkat sorolom fel.

- A tervezet 8. §-ában az Rtv. 7/E. § (1) bekezdés a) pont aa) és ac) alpontjára vonatkozó részben ellentmondásos az „elkövetett bűncselekmények megelőzését” megfogalmazás, mert a már elkövetett bűncselekmények megelőzése nem lehetséges.

- Az Rtv. 66. § (1) bekezdés e) pontjára, az Nbtv. 54. § (1) bekezdés j) pontjára, valamint a NAV tv. 54. § e) pontjára vonatkozó résznél a „B” változat elfogadását javaslom, mert a hatályos törvénytörvényekkel megegyező „A” változat nem ad kellően pontos meghatározást arról, hogy mi az adott speciális eszköz lényege.

- Az Rtv. 66. § (2) bekezdésére vonatkozó rész a bírói engedélyhez nem kötött eszközök között között helyezi el a megbízhatósági vizsgálat során történetek technikai eszközzel történő megfigyelését és rögzítést. Ezzel azért nem értek egyet, mert a védett állomány tagjainak nem szűnik meg a személyes adataik védelméhez fűződő joga olyankor, amikor szolgálatba lépnek, tehát az ő titkos megfigyelésükre ugyanazoknak a jogi feltételeknek kell vonatkozniuk, mint bárki más titkos megfigyelésére. Nem indokolt olyan speciális szabályt alkotni, amely alapján az ő esetükben bírói engedély hiányában is végezhető technikai eszközzel végezett megfigyelés és annak dokumentálása olyan helyszínen is, ahol mindenki más titkos megfigyeléséhez bírói engedély szükséges. Ez azért is lényeges, mert a bírói engedélyezéshez többletgaranciák - így az eszközalkalmazás végrehajtásának ellenőrzése - járulnak.

- Az Rtv. 75/B. §-ára vonatkozó résznél javaslom egyértelművé tenni, hogy azonos ténybeli alapon legfeljebb egy alkalommal lehet 90 nappal meghosszabbítani a titkos információgyűjtést. A tervezet másik szövegváltozata ehhez képest további meghosszabbítást is lehetővé tenne, ám sem a normaszövegből, sem az indokolás vonatkozó részéből nem derül ki, hogy miért kellene az adatvédelem kárára változtatni a jelenlegi joggyakorlaton.

- Az Rtv. 75-C. §-a, vagyis a titkos információgyűjtés törvényességének bíróság általi, az alkalmazás közben történő ellenőrzésének törvényi szabályozása adatvédelmi szempontból koncepcionálisan támogatandó, mert - mint azt az Alkotmánybíróság 2/2007. (I. 24.) AB határozatának indokolása megállapította – [a titkos információgyűjtés esetében] *„az alkalmazást három szakaszból álló ellenőrzésnek kell alávetni: amikor a beavatkozást elrendelik, mialatt a beavatkozást végrehajjták, miután a beavatkozást befejezték”*.

Az eszközalkalmazás végrehajtásának törvényességi ellenőrzésére a független bíróság nyilvánvalóan alkalmas lehet, ám úgy vélem, a tervezett szabályok nem kellően átgondoltak, ezért a gyakorlatban nem lesznek képesek betölteni a nekik szánt szerepet. Ugyanis a törvényszöveg csak eshetőleges lehetőségként utal arra, hogy a bíróság az alkalmazás során vizsgálhatja a bírói engedélyhez kötött eszközök alkalmazásának törvényességét. De még az sincs tisztázva, hogy ez melyik bíróság feladat- és hatáskörébe tartozik, ezért még az sem egyértelmű, hogy az engedélyező bíró feladatkörébe tartozik-e, hogy az általa kiadott engedély alapján történő eszközalkalmazás törvényességét ellenőrizze. Az sem világos, hogy ki, milyen feltételekkel, milyen szempontok mérlegelése alapján dönthet a vizsgálat elrendeléséről és mikor kötelező az eszközalkalmazás törvényességét ellenőrizni. Kulcskérdés, hogy honnan tudhatja meg a bíróság azt, hogy mely titkos információgyűjtés esetében merül fel olyan körülmény, ami törvénysértésre utal, és ezért a végrehajtás ellenőrzése szükséges. Az információgyűjtés titkossága miatt az eszközalkalmazással kapcsolatos információk a bírósághoz sem juthatnak vissza, ezért feltételezhető, hogy a bíróság számára nem fog rendelkezésre állni az adott eszközalkalmazás törvényességi vizsgálatát megalapozó információ. Az egyértelmű hatásköri szabályok és törvényi feladatmeghatározás hiányában tartani lehet attól, hogy az ügyekkel egyébként is leterhelt bíróságok nem fogják alkalmazni az Rtv. 75/C. §-ában foglaltakat.

- Az Rtv. 75/D. § (5) bekezdésére vonatkozó módosítás fontos előrelépés a személyes adatok védelme szempontjából, mert kifejezetten előírja az engedélyben szereplő személy utólagos tájékoztatását az alkalmazás tényéről, feltéve, hogy a tájékoztatás a titkos információgyűjtés érdekét, továbbá a folyamatban lévő büntetőeljárás eredményességét nem veszélyezteti. A tájékoztatás mellőzése ezáltal minden esetben jogalkalmazói döntés eredménye lesz. E döntés az információs önrendelkezési joghoz tartozó tájékoztatási jog korlátozására vonatkozik. A jogkorlátozásról hozott döntés szükségességének és megalapozottságának utólag is ellenőrizhetőnek kell lennie, ezért javaslom a §-t kiegészíteni azzal, hogy a tájékoztatás mellőzése esetén ennek indokát írásban rögzíteni kell. Javaslom továbbá, hogy az Rtv. egészüljön ki azzal, hogy a bírói engedélyhez kötött eszköz alkalmazásának megszüntetését követően mikor, milyen határidővel kell tájékoztatni az érintettet.

- Ha az érintett utólag sem tájékoztatható arról, hogy vele szemben bírói engedélyhez kötött titkos információgyűjtést folytattak, akkor utólag sem lesz módja arra, hogy az Infotv.-ben meghatározott érintetti jogaival éljen, vagy jogorvoslatért folyamodjon, ha a titkos információgyűjtés törvénysértő volt. Különös jelentőséget ad ennek az, hogy a bírói engedélyhez kötött titkos információgyűjtő eszközök által megfigyelhetővé válnak a célszemélyek információs magánszférájának legérzékenyebb, leginkább védendő területei is, ezért kiemelten fontos, hogy a törvény megfelelő információs alapjogvédelmi garanciákat tartalmazzon. A véleményezett tervezet több, adatvédelmi szempontból üdvözlendő módosítást tartalmaz a titkos információgyűjtés előzetes, valamint alkalmazás közbeni ellenőrizhetőségét illetően, ám véleményem szerint a 2/2007. (I. 24.) AB határozat indokolásában említett harmadik területen, vagyis az utólagos ellenőrzéssel összefüggésben is meg kellene erősíteni a törvény garanciarendszerét. Az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdésének megfelelően, az Infotv.-ben meghatározottak szerint a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság feladatkörébe tartozik a titkos információgyűjtés törvényességének ellenőrzése információs magánszféravédelmi szempontból, ám jelenleg csak korlátozott eszközök állnak a Hatóságunk rendelkezésére a titkos információgyűjtések törvényességének utólagos ellenőrzésére, ugyanis

* természetesen csak kevés információ jut el hozzánk a potenciálisan jogsértő titkos információgyűjtésekről és

* az Infotv.-ben meghatározott keretek között csak olyan feltételek fennállása esetén van módunk a titkos információgyűjtés törvényességének ellenőrzése céljából eljárást indítani, amely feltételek (például a célszemélytől származó beadvány, a titkos információgyűjtés tartalmára vonatkozó információ) titkos információgyűjtés esetén csak kivételesen fordulnak elő.

Ezért javaslom az Rtv.-t kiegészíteni azzal, hogy titkos információgyűjtésre jogosult rendőri szervek a tárgyévét követő január 31-éig tájékoztatják a Hatóságunkat arról, hogy az adott évben hány alkalommal mellőzték az engedélyben szereplő személy tájékoztatását a bírói engedélyhez kötött eszköz alkalmazásának befejezését követően. A 2/2007. (I. 24.) AB határozatban megfogalmazott alkotmányossági kritérium teljesülése érdekében indokolt lenne ezt is törvénybe iktatni, hogy a titkos információgyűjtés törvényességét Hatóságunk az Infotv.-ben meghatározott feladatkörében eljárva hivatalból ellenőrizheti.

- Az Rtv. 75/F. §-ára vonatkozó résznél javasolom pontosítani, hogy az elektronikus hírközlési szolgáltatást végző szervezetek, valamint a postai küldemények, vagy az egyéb zárt küldemények, továbbá az információs rendszerben tárolt adatok továbbítását, feldolgozását, kezelését végző szervezeteket „a külön törvényben meghatározottak szerint” terheli együttműködési kötelezettség.

A véleményezett törvénytervezet több törvény titkos információgyűjtésre vonatkozó szabályait kívánja lényegében azonos tartalommal módosítani. A fenti, az Rtv. módosítással kapcsolatban megfogalmazott észrevételeim értelemszerűen vonatkoznak a tárgybeli módosítással érintett valamennyi törvényre. A jelen állásfoglalás adminisztratív késedelméért elnézését kérem.

Budapest, 2017. március "28"

Üdvözlettel:

Dr. Péterfalvi Attila
elnök
egyetemi tanár